

SLÄTMOSSENS NATURPARK

Haninge
kommun

Slät mossens naturpark är formad av människan under åtminstone hundra år. Men först nu, genom dammanläggningen, på ett avsiktligt sätt. Denna gång står – paradoxalt nog – naturen som förebild. Genom riktad gallring och planteringar påskyndas den naturliga utvecklingen mot ökad biologisk mångfald.

Området rymmer en överraskande rik mosaik av små biotoper: Höglänta hållmarker med enstaka knotiga tallar, skvatramdoftande myrmark, promenadvänlig utglesad björkskog, äng, lövsumpskog och täta otillgängliga områden där djuren ännu kan hitta gömslen undan oss människor.

Iområdets sydvästra del har torvbrytningen under början av nittonhundratalet efterlämnat ett fantasieggande fårigt landskap. Ungbjörken håller nu så sakta på att ta över strängarna av torrlagd mossmark som löper mellan de avlånga vattenfyllda gravarna.

Broar, grusgångar och spänger för torrskodda promenader över fuktiga mossar gör nu Slätmossen tillgänglig för alla slags besökare. Dammarna i hjärtat av Slätmossen är samtidigt en anläggning för dagvattenrening där naturen står som förebild i både funktion och estetik.

I de böljande strandlinjerna har blommor som fackelblomster och svärdsilja planterats. Längre ner de oansenliga men omistliga vattenväxterna tåg och starr. Vattenväxterna binder närsalter och hjälper till att syresätta vattnet. Luft och ljus gynnar en frisk mikroflora och underlättar nedbrytning av organiska föroreningar. Luftningen hörs som ett lättsamt porl på olika håll i anläggningen. Där vattnet rör sig långsammare sjunker metaller och andra tyngre föroreningar till botten och bäddas in i sedimenten.

På ett liknande sätt har våtmarker i alla tider fungerat som naturliga vattenre-
ningsverk. Men med alla naturfrämmande
ämnen som cirkulerar i samhället nuförtiden
är biologisk vattenrening en kunskapskrä-
vande utmaning. Haninge kommun har
antagit utmaningen. Här sker nu vattenrening
fullt synligt framför våra ögon. Perspektivet
skiftar. Vad kan vi lära här? Är vi redo att se
oss själva i vattenspegeln? Vattnet som
omger oss avslöjar hur vi lever.

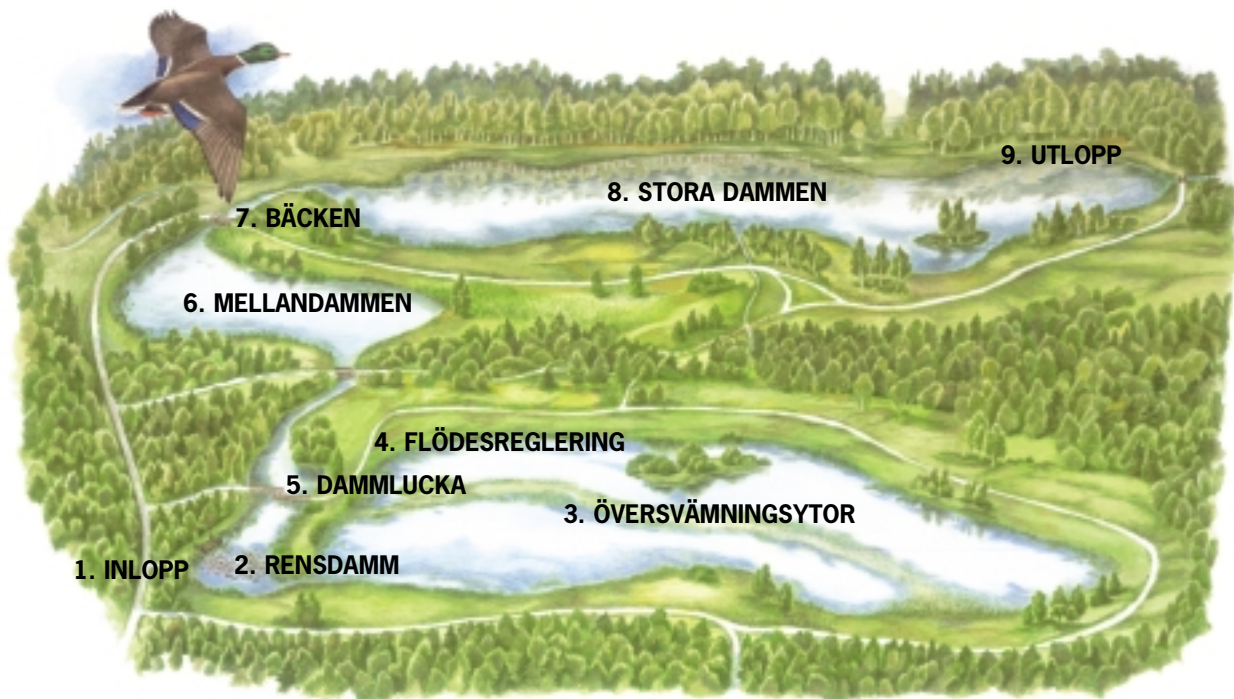
Slåtmossen har formats av människan med
naturen som läromästare och samarbetspart-
ner. Här kommer många människor i sin var-
dag att erfara vattnets magnetiska dragnings-
kraft. Vad drar människan till vatten? Är det
vetskapen om att vattnet är livets urmoder –
en förutsättning för allt levande?

*Hillevi Helmfrid, fristående skribent i miljö-
och framtidsfrågor*

DAGVATTENRENING I SLÄTMOSSEN

Slätmosse tar emot stora mängder dagvatten från Haninges centrala delar. Varje år rinner ungefär 300 miljoner liter dagvatten genom anläggningen. Dagvatten är regn och smält snö som leds bort från bebyggda områden via gatubrunnar och rörsystem. Dagvattnet spolar med sig föroreningar från bilar, asfaltytor och byggnader. Föroreningarna kan bestå av luftburna partiklar, gummi- och asfaltrester, oljor och närsalter.

Syftet med anläggningen är att uppnå en mekanisk och biologisk rening av dagvattnet och samtidigt ge rika rekreationsmöjligheter åt kommuninvånarna. Haninge kommun har för projekt Slätmosse naturpark erhållit bidrag från regeringens lokala investeringsprogram (LIP).

FÖLJ VATTNETS VÄG

1. Inlopp: Dagvattnet leds in till anläggningen via en inloppsbrunn där vattnets hastighet sänks.

2. Rensdamm: Vattnet bromsas upp ytterligare och tunga partiklar som gummirester och sand sjunker till botten. Löv och skräp som kommer med vattnet samlas här och rensas bort mekaniskt.

3. Översvämningsytor: Vattnet sprids över översvämningsytorna. Där renas det från kväve, fosfor och skadliga ämnen såsom oljor, metaller och syretärande ämnen. Reningen sker med hjälp av växter, fastläggning i mark och bakterier som återfinns naturligt i mark och vatten. För att reningen i översvämningsytorna ska fungera, är det viktigt att

flödet genom ängarna inte blir för stort. Vid häftiga och ihållande regn kommer enbart det första vattnet, som också är det mest förorenade, att spridas ut över översvämningsytan.

4. Flödesreglering: Utloppen från översvämningsytorna är konstruerade så att vattnet sjunker undan med ett konstant flöde. Detta tar 1-2 dygn.

5. Dammlucka: Vid kraftiga regn, då översvämningsytorna är fyllda, bräddar vattnet över dammluckan, direkt till mellandammen.

6. Mellandammen: Vattnet rinner sakta genom dammen vilket gör att partiklar kan sjunka till botten. Dammen bromsar också upp det vattnet som vid mycket höga flöden leds direkt hit via dammluckan.

7. Bäck: Stenarna i bäcken får vattnet att sätta sig i rörelse och på så sätt syresätts vattnet.

8. Stora dammen: Dammens storlek och slingrande form gör att partiklar och föroreningar sjunker till botten. Vattnet renas från kväve, fosfor och syretärande ämnen med växternas och bakteriernas hjälp.

9. Utlopp: När vattnet lämnar Slätmosse dagvattenanläggning har det renats från ungefär hälften av de föroreningar som fanns i vattnet från början. Vattnet rinner därefter vidare genom de gamla torvdike-erna och når så småningom Östersjön via Husbyån.

FAKTA

Tidplan

Projektering hösten 1999

Byggtid januari 2000 – maj 2001

Huvudman

Tekniska kontoret

Projektledare Petra Lindvall

Förslag till dagvattenhantering

WRS AB genom Peter Ridderstolpe

Projektering

J&W Samhällsbyggnad genom Marie Åslund
och Gunnar Olvik

Anläggning

Tekniska kontoret

**För mera information kontakta gärna tekniska kontoret,
Haninge kommun, tel: 08-606 70 00
E-post: tekniskakontoret@haninge.se**

Haninge
kommun